

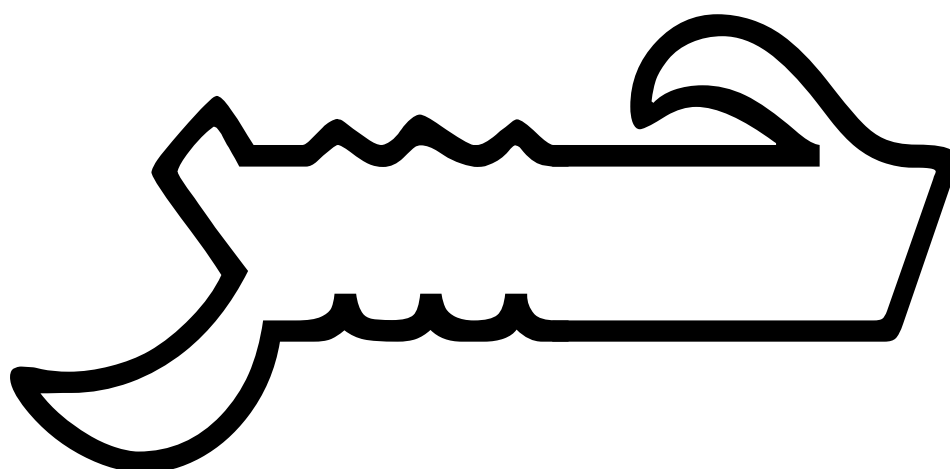


---

## نظام مفهومی قرآن کریم

---

ریشه‌ی ۲۸۹



### هو الحکیم

برای دستیابی به نقشه‌ی علم، نیاز به نقشه‌ی مفاهیمی داریم که در شکل‌گیری حوزه‌های علمی مورد استفاده قرار می‌گیرد. برای به دست آوردن نقشه‌ی مفاهیم نیز می‌توان از نقشه‌ی ریشه‌های مفاهیم آغاز کرد. در تدوین نقشه‌ی علم مورد نظر ما که زیربنا و شالوده‌ی آن، قرآنی است، ابتدا به نقشه‌ی مفاهیم قرآنی نیاز داریم که برای رسیدن به آن، نخست از نقشه‌ی ریشه‌های قرآنی آغاز می‌کنیم. در این نقشه، ریشه‌ی لغوی مفاهیم قرآنی و روابط آنها به تصویر کشیده می‌شود. قرآن کریم دارای ۱۹۱۹ ریشه می‌باشد که مجموعه‌ی ۱۶۰۹۰ کلمه‌ی مختلف (با در نظر گرفتن اعراب) از آنها مشتق شده است.

در نقشه‌ی ریشه‌های مفاهیم قرآن کریم، برای هر ریشه یک گره در نظر گرفته شده است. مطابق تعریف، دو ریشه با یکدیگر ارتباط دارند، هرگاه یکی از مشتقات آنها در یک آیه همزمان ظاهر شده باشند (هموقوعی). هرچه هموقوعی دو ریشه با یکدیگر بیشتر باشد، یعنی ارتباط آنها قوی‌تر است و در نتیجه ضخامت یال رسم شده بین آن دو ریشه، بیشتر خواهد بود.

در این سند، اطلاعات مربوط به ریشه‌ی شماره‌ی ۳۸۹، «حسر» ثبت شده است. این اطلاعات شامل فهرست مشتقات و تعداد تکرار آنها، فهرست ریشه‌های مرتبط با تعداد هموقوعی و فهرست آیات مرتبط به آن ریشه می‌باشد. همچنین دو نمودار در پیوست این سند وجود دارد که یکی نمودار نقشه‌ی ریشه‌ی «حسر» و یکی نمودار نقشه‌ی مشتقات ریشه‌ی «حسر» می‌باشد.<sup>۱</sup> امید است که این مجموعه و مستندات دیگر آن بتواند زمینه‌ی لازم برای تولید علم قرآن محور را فراهم نماید.

### مرکز مطالعات سیستم‌های ترنس‌فیزیکی

شهریورماه ۱۳۸۹

رمضان المبارک ۱۴۳۱

<sup>۱</sup> این اطلاعات از نرم‌افزار «نور الانوار» محصول مرکز تحقیقات علوم کامپیوتری نور، استخراج شده است، که بدین‌وسیله از همکاری آن مرکز برای در اختیار گذاشتن پایگاه داده‌ی ریشه‌ها و کلمات سپاسگزاری می‌شود.

### مشخصات

شماره	۳۸۹
ریشه	حسر
تعداد تکرار	۱۲
تعداد مشتقات	۹
تعداد ریشه مرتبط	۷۶

## فهرست مشتقات

- |                           |                   |                    |                 |                   |
|---------------------------|-------------------|--------------------|-----------------|-------------------|
| ۹. یَسْتَحْسِرُونَ<br>(۱) | ۷. حَسْرَةً (۱)   | ۵. حَسْرَتًا (۱)   | ۳. حَسِيرٌ (۱)  | ۱. الحُسْرَةَ (۱) |
|                           | ۸. مَحْسُورًا (۱) | ۶. حَسْرَتَنَا (۱) | ۴. حَسْرَةً (۳) | ۲. حَسْرَاتٍ (۲)  |

## فهرست ریشه‌های مرتبط

- |             |             |             |              |             |
|-------------|-------------|-------------|--------------|-------------|
| ۶۴. لوم (۱) | ۴۹. غلب (۱) | ۳۳. سخر (۱) | ۱۷. جهنم (۱) | ۱. اتي (۱)  |
| ۶۵. موت (۲) | ۵۰. غلل (۱) | ۳۴. سمو (۱) | ۱۸. حیء (۱)  | ۲. اخو (۱)  |
| ۶۶. مول (۱) | ۵۱. فرط (۲) | ۳۵. سوء (۲) | ۱۹. حتی (۱)  | ۳. ارض (۲)  |
| ۶۷. نذر (۱) | ۵۲. قتل (۱) | ۳۶. سوع (۱) | ۲۰. حسن (۱)  | ۴. الله (۹) |
| ۶۸. نفس (۲) | ۵۳. قضی (۱) | ۳۷. شیء (۲) | ۲۱. حشر (۱)  | ۵. اله (۹)  |
| ۶۹. نفق (۲) | ۵۴. قعد (۱) | ۳۸. صدد (۱) | ۲۲. حمل (۱)  | ۶. امر (۱)  |
| ۷۰. نور (۱) | ۵۵. قلب (۲) | ۳۹. صنع (۱) | ۲۳. حیي (۱)  | ۷. امن (۲)  |
| ۷۱. هدی (۱) | ۵۶. قول (۴) | ۴۰. ضرب (۱) | ۲۴. خرج (۱)  | ۸. انن (۵)  |
| ۷۲. هزء (۱) | ۵۷. کبر (۱) | ۴۱. ضلل (۱) | ۲۵. خسء (۱)  | ۹. ابي (۱)  |
| ۷۳. وزر (۲) | ۵۸. کذب (۱) | ۴۲. ظهر (۱) | ۲۶. خسر (۱)  | ۱۰. برء (۲) |
| ۷۴. وله (۹) | ۵۹. کرر (۲) | ۴۳. عبء (۲) | ۲۷. ذهب (۱)  | ۱۱. بسط (۲) |
| ۷۵. یدی (۱) | ۶۰. کفر (۴) | ۴۴. علم (۱) | ۲۸. رجع (۱)  | ۱۲. بصر (۳) |
| ۷۶. یوم (۱) | ۶۱. کلل (۱) | ۴۵. عمل (۳) | ۲۹. رسل (۱)  | ۱۳. بغت (۱) |
|             | ۶۲. کون (۶) | ۴۶. عنق (۱) | ۳۰. رئی (۲)  | ۱۴. تبع (۱) |
|             | ۶۳. لقی (۱) | ۴۷. غزو (۱) | ۳۱. زین (۱)  | ۱۵. جعل (۲) |
|             |             | ۴۸. غفل (۱) | ۳۲. سبل (۱)  | ۱۶. جنب (۱) |

## فهرست آیات

۱. {البقرة - ۱۶۷} وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَّا كَذَلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسْرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ
۲. {آل عمران - ۱۵} يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا صَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُرُبَىٰ لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ
۳. {الأنعام - ۳۱} قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا يَا حَسْرَتَنَا عَلَىٰ مَا فَرَطْنَا فِيهَا وَهُمْ يَحْمِلُونَ أوزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ أَلَا سَاءَ مَا يَزُرُونَ
۴. {الأنفال - ۳۶} إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ
۵. {الإسراء - ۲۹} وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَحْسُورًا
۶. {مريم - ۳۹} وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ
۷. {الأنبياء - ۱۹} وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْشِرُونَ
۸. {فاطر - ۸} أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءَ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَاتٍ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ
۹. {يس - ۳۰} يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ
۱۰. {الزمر - ۵۶} أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَا حَسْرَتَا عَلَىٰ مَا فَرَطْتُ فِي جَنبِ اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لَمِنَ السَّاخِرِينَ
۱۱. {الملك - ۴} ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ حَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ
۱۲. {الحاقة - ۵۰} وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ